

Narativni pristup kao okvir za razumevanje razvoja etničkog identiteta – teorijski i praktični doprinosi

Natalija Ignjatović^a, Jovan Radosavljević^a

^a*Odeljenje za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu*

Apstrakt. Etnički identitet je sržni aspekt selfa koji podrazumeva doživljaj članstva određenoj etničkoj grupi, uključujući stavove i osećanja koji prate pripadnost. Formiranje stabilnog etničkog identiteta predstavlja važan razvojni zadatak u toku perioda adolescencije i potonje tranzicije u odraslo doba. Oslanjajući se na Eriksonovu teoriju, etnički identitet se u oblasti razvojne psihologije primarno razume i istražuje u okviru modela koji imaju definisane stadijume razvoja. Cilj ovog rada je prikaz alternativnog, narativnog pristupa konceptualizaciji etničkog identiteta i razmatranje njegovih doprinosa za istraživanja i praksu. U okviru tradicionalnih modela, razvoj etničkog identiteta se kreće sekvencijalno: od neistraženog identiteta, preko stadijuma aktivne eksploracije i preispitivanja, a zaključno sa prihvatanjem sopstvenog etničkog identiteta i doživljajem ponosa u vezi sa istim. Za razliku od shvatanja etničkog identiteta pojedinca kao statičnog, narativni pristup zastupa ideju da je formiranje etničkog identiteta dinamični, fluidni proces u interpersonalnom i kulturološkom kontekstu. Identitet se konstruiše kroz povezivanje prošlih i sadašnjih događaja, kao i očekivanja od budućnosti, u koherentnu životnu priču. Naracija omogućava uvid u sadržaj etničkog identiteta i specifične načine na koje mlada osoba istražuje, osmišljava, preispituje i potencijalno menja doživljaj svog etničkog identiteta, na bazi značenja koje pripisuje događajima u kojima učestvuje. Na taj način, narativni pristup pruža detaljno i nijansirano sagledavanje kompleksne i dinamičke strukture etničkog identiteta, koja se u istraživanjima može koristiti komplementarno sa tradicionalnim modelima stadijuma identiteta. Pored toga, pristup etničkom identitetu ima i značajne implikacije u različitim praktičnim disciplinama. Na primer, u psihoterapijskom kontekstu, određeni aspekti narativa klijenata (poput koherentnosti i pragmatične vrednosti narativa) predstavljaju važne smernice za procenu i pružanje intervencija usmerenih na razvoj stabilnog etničkog identiteta.

Ključne reči: etnički identitet, narativni pristup, identitet, status identiteta

Istraživanje sprovedeno uz podršku Fonda za nauku Republike Srbije, BROJ PROJEKTA 1518, Narrativization of ethnic identities of adolescents from culturally dominant and minority backgrounds, and the role of school context - NIdEA